

ВПЛИВ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ НА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Даниленко-Негара Юлія Сергіївна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Дотримання правил етичної поведінки, згідно з п. 2 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про державну службу» (далі – Закон) [1], є один із основних обов'язків державних службовців. Примітно, що цей обов'язок державних службовців об'єднано в одному пункті з принципами державної служби, які виступають основоположними ідеями, настановами, які виражають об'єктивні закономірності та визначають науково обґрунтовані напрями реалізації компетенції, завдань і функцій державної служби, повноваження державних службовців [2, с. 7], а дотримання принципів державної служби є однією із умов визнання громадянина України державним службовцем (ч. 2 ст. 1 Закону [1]). З урахуванням цього можна стверджувати, що правила етичної поведінки у сфері державної служби займають місце еквівалентне принципам державної служби.

Слід звернути увагу на те, що окремі принципи державної служби безпосередньо засновані на правилах етичної поведінки, зокрема йдеться про такі принципи державної служби, як: професіоналізм (щонайменше в частині об'єктивного і неупередженого виконання посадових обов'язків), добросовісність, політична неупередженість. Отже, правила етичної поведінки є нерозривно взаємопов'язаними з принципами державної служби та подібно їм впливають на усі аспекти діяльності державного службовця.

Підтвердженням такого всеохоплюючого впливу правил етичної поведінки є обов'язкове врахування їх дотримання під час оцінювання результатів службової діяльності, яке уявляє собою законодавчо передбачений порядок визначення ефективності, результативності та дієвості функціонування інституту державної служби в цілому, діяльності окремих органів державної влади, їх структурних підрозділів, результатів службової діяльності державних службовців та відповідності кандидатів на зайняття вакантних посад державної служби встановленим показникам та критеріям [3, с. 182].

Так, у відповідності до положень ч. 2 ст. 44 Закону оцінювання результатів службової діяльності проводиться на підставі показників результативності, ефективності та якості, визначених з урахуванням посадових обов'язків державного службовця, а також дотримання ним правил етичної поведінки та вимог законодавства у сфері запобігання корупції, виконання індивідуальної програми професійного розвитку, а також показників, визначених у контракті про проходження державної служби (у разі укладення) [1]. Отже, дотримання державним службовцем правил етичної поведінки безпосередньо впливає на оцінювання результатів службової діяльності.

Практичне втілення впливу правил етичної поведінки оцінювання результатів службової діяльності підтверджується їх включенням до Критеріїв визначення балів (додаток 5 до Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2017 № 640 [4]), а саме бал «1» визначається, зокрема, у разі якщо під час виконання завдання порушено вимоги правил етичної поведінки; бали «3» та «4» – робота проводилась ефективно з дотриманням правил етичної поведінки. Примітно, що для визначення балу «2» дотримання правил етичної поведінки у якості критерію не використано, що не відповідає положенням ч. 2 ст. 44 Закону та п. 7, абз. 1 п. 23 вказаного Порядку.

Поряд з цим, необхідно звернути увагу на відсутність у наведених положеннях конкретизації порядку визначення дотримання державним службовцем правил етичної поведінки, а також ступеню їх дотримання, що вочевидь має значення для об'єктивного оцінювання результатів службової діяльності. У зв'язку з цим залишається незрозумілим яким чином встановлюється факт дотримання державним службовцем правил етичної поведінки під час оцінювання результатів його службової діяльності.

З констатацією дотримання правил етичної поведінки все не так складно, оскільки про дотримання правил етичної поведінки може свідчати відсутність порушень цих правил, що підтверджується відсутністю дисциплінарних стягнень, адже порушення правил етичної поведінки державних службовців, згідно з п. 2 ч. 2 ст. 65 Закону, є дисциплінарним проступком, а отже підставою для притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності.

Проблемним є встановлення недотримання правил етичної поведінки. Цілком зрозуміло, що притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності за порушення правил етичної поведінки безперечно підтверджує факт недотримання державним службовцем правил етичної поведінки. Але виникає питання, що ще,

окрім дисциплінарної відповідальності, може підтверджувати недотримання державним службовцем правил етичної поведінки та яким чином це враховувати під час оцінювання результатів його службової діяльності? При цьому, слід забезпечити унеможливлення впливу суб'єктивного ставлення безпосереднього керівника до державного службовця під час оцінювання результатів його службової діяльності.

Як відомо, правила етичної поведінки державних службовців визначаються Законом, Законом України «Про запобігання корупції» [5] та Загальними правилами етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затвердженими наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158 [6] на виконання абз. 1 ч. 2 ст. 37 Закону України «Про запобігання корупції». Загальний аналіз положень цих актів свідчить, що правила етичної поведінки, передбачені в них, навряд чи можуть бути диференційовані для цілей оцінювання результатів службової діяльності, оскільки будь-яке порушення державним службовцем будь-якого правила етичної поведінки формально може бути підставою для його притягнення до дисциплінарної відповідальності.

Враховуючи це, дотримання правил етичної поведінки наразі є скоріше декларативним критерієм визначення балів, оскільки відповідно до Критеріїв визначення балів взагалі не впливає на визначення балів «3» або «4» під час оцінювання конкретних завдань і ключові показники результативності, ефективності та якості службової діяльності. З урахуванням значення правил етичної поведінки та ступеню їх дотримання державними службовцями для практичного виконання завдань і функцій держави, іміжду державного органу та ефективності його діяльності така ситуація є неприйнятною та потребує якнайшвидшого усунення.

У підсумку слід зазначити, що ступінь дотримання державним службовцем правил етичної поведінки підлягає обов'язковому врахуванню під час оцінювання результатів його службової діяльності, що повністю відповідає меті оцінювання результатів службової діяльності та узгоджується із значенням правил етичної поведінки. У зв'язку з цим, у законодавстві про державну службу необхідно запровадити дієвий механізм врахування дотримання державним службовцем правил етичної поведінки під час оцінювання результатів його службової діяльності.

Література:

1. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. Дата оновлення: 01.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 15.01.2025).
2. Ківалов С.В. Принципи державної служби у новому Законі «Про державну службу». *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 68. С. 7–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_68_4 (дата звернення 15.01.2025).
3. Даниленко Ю.С. Оцінювання у державній службі: теорія і правове регулювання: дис. ... канд. юрид наук: 12.00.07. Одеса, 2017. 200 с. URL: <http://hdl.handle.net/11300/7803> (дата звернення 15.01.2025).
4. Про затвердження Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 № 640. Дата оновлення: 08.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/640-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення 15.01.2025).
5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Дата оновлення: 01.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення 15.01.2025).
6. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Національного агентства України з питань державної служби 05.08.2016 № 158. Дата оновлення: 11.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text> (дата звернення 15.01.2025).